

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики та математичних методів в економіці

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістр
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
За освітньою програмою
«Статистика бізнесу»
(назва освітньої програми)

на тему:
«Статистичний аналіз рівня правопорушень та злочинності в Україні»

Виконавець:

Студент факультету економіки та
управління підприємництвом

Іванов О. І. _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Ольвінська Ю. О. _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Складна соціально-економічна ситуація в Україні, поглиблення кризового стану одночасно в трьох сферах життєдіяльності - духовній, соціальній і економічній, спричинила глибокі зміни у світосприйнятті і поведінці молоді. Ці зміни носять системний характер і значною мірою позначаються на психіці та сприяє формуванню девіантної поведінки серед молодого покоління. Особливо згубними є зростання злочинності, розвиток наркотизації та алкоголізації, проституція, втрата високих ідеалів, неоптимістичне сприйняття життя, відчуження від суспільства, прояв злочинної поведінки особливо у підлітковому віці.

Наслідки зростання поширеності правопорушень і, відповідно, її соціальних наслідків, посилюються слабкою результативністю системи соціального контролю в названій сфері функціонування суспільного життя.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Закріплення теоретичних знань і здобуття навичок обробки статистичної інформації, а також аналіз та дослідження рівня правопорушень та злочинності в Україні і розгляд проблем, які пов'язані з правопорушеннями та злочинністю

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- 1) ознайомлення з особливостями розрахунку статистичних показників в сфері правопорушень та злочинності;
- 2) ознайомлення з класифікацією правопорушень та злочинів;
- 3) характеристика найважливіших статистичних показників, що характеризують правопорушення;
- 4) аналіз рівня правопорушень та злочинності в динаміці;
- 5) аналіз структури правопорушень та злочинів в Україні;
- 6) провести групування регіонів України за кількістю виявлених злочинів;
- 7) визначити середні показники та показники варіації рівня правопорушень та злочинності в регіонах;
- 8) побудувати кореляційно-регресійну модель рівня злочинності, виявити фактори, що сприяють поширенню злочинності в Україні;
- 9) зробити прогноз рівня злочинності на майбутні періоди;
- 10) зобразити графічно результати аналізу та дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є кількісно-якісна характеристика показників, що характеризують рівень злочинності в Україні та в окремих її регіонах у 2008-2021 роках.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є статистичний аналіз просторово-часової варіації показника рівня правопорушень та злочинності в Україні.

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи використовувались такі статистичні методи: метод середніх величин, метод порівняння, показники варіації, метод статистичних групувань, аналіз динаміки та КРА, графічний метод. Для обробки й аналізу інформації використовувалися такі комп'ютерні програми: Microsoft Excel 2016 та Microsoft Word 2016.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних і закордонних учених, нормативно-законодавчі акти України, дані офіційних статистичних збірників України, електронні ресурси

офіційних сайтів Державної служби статистики та державних установ, матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань, результати спостережень і обстежень у закладах освіти.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

1. **Публікації.** За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: Статистичний аналіз криміногенного стану в Україні [текст] / О. І. Іванов, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових, студентських праць. Випуск 8. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2022. – С. 40 – 48.

Основні ідеї, висновки та рекомендації кваліфікаційної роботи були представлені на науковій студентській конференції Одеського національного економічного університету

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми кваліфікаційної роботи, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

В першому розділі кваліфікаційної роботи **«Теоретичні основи статистичного аналізу правопорушень та злочинності»** було розглянуто методологічні та теоретичні основи вивчення правопорушень та злочинності, було висвітлено законодавчі та нормативні бази у сфері правопорушень та злочинності, наведено основні класифікації правопорушень та злочинності; розглянуто методи дослідження, які застосовувались у наступних розділах.

В другому розділі кваліфікаційної роботи **«Статистичний аналіз рівня правопорушень та злочинності в Україні у 2008-2021 роках»** було проведено аналіз динаміки показників рівня правопорушень та злочинності в Україні, проведено аналіз розподілу кількості виявлених злочинів за окремими видами в Україні, проведено диференціацію регіонів України за кількістю виявлених злочинів у 2008 та 2021 роках.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи **«Кореляційно-регресійний аналіз рівня злочинності в Україні»** проведено кореляційно-регресійний аналіз рівня злочинності в Україні та зроблено прогноз рівня злочинності на майбутні періоди.

ВИСНОВКИ

Злочини являють собою особливу різновидність поведінки людей і інших суб'єктів суспільних відносин. Законом регулюються тільки вчинки людей, їх дії або бездіяльність. Не можуть регулюватися нормами права думки людей або певні риси характеру. Поза своїми діями, людина не існує для закону. Якщо ж закон карає за тенденцію, за образ думок, то він служить знищенню рівності людей перед законом, роз'єднує їх. Закони, які роблять головним критерієм не дії як такі, а образ думок діючої особи – це не що інше, як позитивні санкції беззаконня. Злочин – це, перш за все, діяння (дії або бездіяльність). Він відрізняється від права і від правомірної поведінки певною сукупністю ознак. Тому, є надзвичайно важливим знати поняття злочину, його ознаки природу та сутність. Це дасть змогу у майбутньому реально боротися з наростаючою загрозою злочинності в нашій державі.

У кваліфікаційній роботі було проведено статистичне дослідження рівня правопорушень та злочинності в Україні у 2008-2021 роках.

За результатами проведеного статистичного дослідження можна зробити висновок, що за період 2009-2021 роки кількість виявлених злочинів в Україні зменшилась на 4,6 тис. злочинів або на 0,9%. А у 2021 році порівняно з 2020 роком кількість виявлених злочинів скоротила на 36,8 тис. або на 7,0%, причому кожен відсоток даного скорочення містив у собі 5,2 тис. злочинів. Найбільша кількість злочинів в Україні спостерігалась у 2019 році (592,6 тис.), а найменша – у 2011 році (390,2 тис.).

А кількість засуджених в Україні за аналізований період скоротилась на 103,2 тис. або на 58,3%. У 2021 році порівняно з 2020 роком кількість засуджених скоротилась на 3,1 тис. або на 4,0%, причому кожен відсоток даного скорочення містив 0,8 тис. засуджених.

Найвища кількість засуджених за вироками судів в Україні за аналізований період спостерігалась у 2008 році – 176,9 тис., а найнижча у 2021 році – 73,7 тис.

Слід також відмітити, що в цілому за 2009-2021 роки кількість засуджених скорочується значно прискореними темпами ніж кількість виявлених злочинів. Швидкість скорочення кількості засуджених за період 2008-2021 роки перевищувала швидкість скорочення кількості виявлених злочинів у 61 раз. Така тенденція може свідчити про не ефективну роботу правоохоронних та судових органів.

Якщо проаналізувати динаміку рівня злочинності в Україні можна зробити висновок, що за період 2009-2021 роки кількість скоєних злочинів у розрахунку на 100 тис. населення збільшилось на 10,4%, а у 2021 році порівняно з 2020 роком скоротилось на 6,5%. Максимальний рівень злочинності спостерігався у 2019 році, а мінімальний – у 2011 році.

Найбільшу питому вагу у сукупності скоєних злочинів займають злочини проти власності, а саме: 57,3% - у 2008 році та 63,5% - у 2021 році. Далі йдуть злочини у сфері обігу наркотичних засобів: 13,4% та 11,4% у 2008 та 2021 роках відповідно. Найменшу питому вагу займають злочини проти довкілля та злочини проти волі, честі та гідності, 0,4% та 0,1% відповідно.

Розрахований квадратичний коефіцієнт структурних зрушень свідчить, проте що структура злочинів у 2021 році порівняно з 2008 роком в середньому відхилялась в тій чи іншій біг на 1,98 відсоткових пунктів.

Оскільки отримане значення квадратичного коефіцієнта варіації менше ніж 33,3%, то значних зрушень у структурі окремих видів виявлених злочинів в Україні у 2008 та 2021 роках не спостерігалось. Тобто протягом всього аналізованого періоду значних змін у структурі виявлених злочинів не відбулось.

У 2008 році найбільша кількість областей – 62,5% – входять до групи з найменшою кількістю виявлених злочинів, а до групи з найбільшою кількістю виявлених злочинів входить тільки Донецька область. Значна кількість злочинів у 2008 році також спостерігалась у Дніпропетровській, Харківській та Луганській областях.

В Україні у 2008 році у більшості областей кількість виявлених злочинів складала 10,7 тис. злочинів. У половини областей України кількість виявлених злочинів була менша ніж 12,2 тис. злочинів, а у половини – більша. Середня кількість виявлених злочинів в цілому по областях України складала 17,6 тис.

Так, у 2008 році кількість виявлених злочинів в окремих областях в середньому відхилялась від середньої кількості злочинів по Україні на 21,4 тис. в кожен біг. Так як коефіцієнт варіації більше 33,3%, то сукупність областей України за кількістю виявлених злочинів не однорідна та середнє значення для неї не типове.

У 2021 році найбільша кількість областей – 41,7% – входять до групи з найменшою кількістю виявлених злочинів, а до групи з найбільшою кількістю виявлених злочинів входить тільки Дніпропетровська область. Також значна кількість злочинів спостерігається у Харківській області.

Якщо порівнювати групування областей у 2021 році з 2008 роком слід відмітити Одеську область, яка перейшла до групи областей з високим рівнем злочинів. Низький рівень злочинності, що спостерігається у Донецькій та Луганській областях у 2021 році, пов'язане не з покращенням криміногенної ситуації, а з відсутністю інформації на більшій частині тимчасово окупованої території цих областей.

У більшості областей України кількість виявлених злочинів складала 11,7 тис. злочинів. У половини областей України кількість виявлених злочинів була менша ніж 15,6 тис. злочинів, а у половини – більша. Середня кількість виявлених злочинів в цілому по областях України складала 18,3 тис.

Так, у 2021 році кількість виявлених злочинів в окремих областях в середньому відхилялась від середньої кількості злочинів по Україні на 20,1 тис. злочинів в кожен біг. Так як коефіцієнт варіації більше 33,3%, то сукупність областей України за кількістю виявлених злочинів не однорідна та середнє значення для неї не типове.

Проведений кореляційно-регресійний аналіз показав, що найбільший вплив на рівень злочинності оказує рівень інфляції, безробіття.

А побудований прогноз на 2024 рік свідчить про тенденцію до скорочення рівня злочинності в Україні. Нажаль, зараз під час повномасштабного воєнного вторгнення, зроблений прогноз може бути не дуже точним, тому що загальна тенденція кількості скоєних злочинів скоріш за все зміниться. Але оцінити це ми зможемо лише згодом.

Таким чином, будь-які значні спроби вирішити проблему росту рівня злочинності в країні залежать від масштабних змін в економіці, політиці і суспільстві. Злочинність стає суттєвим фактором посилення соціальної напруги і дестабілізації суспільних відносин, перешкоджає оздоровленню економіки, впорядкуванню споживчого ринку, законодавчого регулювання процесів, що охоплюють ці сфери, сприяє деформації нових форм економічних відносин. Вона кинула виклик суспільству, поставила під загрозу здійснення перетворень, що здійснюються в Україні.

Проте усунути всі причини правопорушень неможливо, оскільки нереально ліквідувати всі суперечності, які існують у суспільстві.

Тому завдання держави - звести ці причини до найнижчого рівня, що дасть суспільству можливість ефективно здійснювати контроль та впливати, насамперед, на злочинність. потрібно докорінно змінити і по-новому подивитися на систему заходів, направлених на правову освіченість наших громадян.

АНОТАЦІЯ

Іванов О. І.

(прізвище та ініціали студента)

«Статистичний аналіз рівня правопорушень та злочинності в Україні»,

(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності

051 «Економіка» за освітньою програмою

«Статистика бізнесу»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2022 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – правопорушення та злочинність

У роботі розглядаються теоретичні та методологічні питання щодо статистичної оцінки правопорушень та злочинності в Україні, проведено аналіз динаміки рівня правопорушень та злочинності в Україні. Проаналізована структура злочинів. Проведено аналіз регіональних особливостей розповсюдженості злочинності в Україні. Побудована кореляційно-регресійна модель рівня злочинності в Україні. Зроблено прогноз рівня злочинності на майбутні роки.

Ключові слова: правопорушення, злочинність, рівень злочинності, латентна злочинність, види злочинів, статистичний аналіз

ANNOTATION

Ivanov O.I.,

(surname and initials of the student)

«Statistical analysis of the level of offenses in Ukraine»

(title of qualification work)

qualifying work for obtaining an educational master's degree in special

051 «Economics» for the educational program

"Business statistics",

Odessa National University of Economics

Odessa, 2022

The qualification work of the master's degree consists of three sections. The object of the study - the offense and crime

The article deals with theoretical and methodological issues concerning the statistical evaluation of offenses and crime in Ukraine, analysis of the dynamics of the level of offenses and crime in Ukraine. The structure of crimes is analyzed. The analysis of regional peculiarities of the prevalence of crime in Ukraine is carried out. A correlation-regression model of the crime rate in Ukraine has been built. The crime rate is forecast for the coming years.

Keywords: offense, crime, crime rate, latent crime, types of crimes, statistical analysis .